

[Berlau]

Hvis man kigger på sammensætningen af professioner herinde i Folketinget, så vil man bl.a. se, at en stor del er jurister. Jeg må indrømme, at det løber mig koldt ned ad ryggen, når jeg hører jurister snakke med hinanden. Ingen mennesker i denne verden er i stand til at give et slag under bæltstedet verbalt, som jurister kan gøre det. Jeg er ikke selv i stand til at gøre det. Jeg skal måske spænde den lidt højere op og måske tale mere direkte. Jeg mener helt ærligt ikke, at statsministeren taler ordentligt dansk, og det løber mig koldt ned ad ryggen, når jeg hører det herinde.

Der burde være sat en stopper for det, men det er jo ikke min afgørelse, ligesom jeg ikke synes, at det skal være andres afgørelse, hvilken sprogbrug jeg benytter mig af.

Spørgsmålet om glædesudbrud: Der kan vel for pokker – hvis man må sige det – ikke være noget i vejen for, at man giver udtryk for, at en eller anden person har sagt noget fornuftigt. Det kunne godt ske, at hr. Arne Melchior – hvis han stadig er til stede – en dag ville overraske Tinget med noget genialt, og så mener jeg ikke, at jeg skal være forhindret i at give udtryk for, at det var vel nok flot sagt, det dér, det synes jeg vældig godt om. Jeg tror, jeg kan udelukke det, men hvis det skulle ske, så ville det være rart, om man kunne give udtryk for det.

Vi har set, at øvrige parlamenter kan fungere ganske udmærket med den slags debatter, og det behøver ikke kun at være Vesttyskland, man går til; man kan udmærket pege på en række andre parlamenter, hvor de har mulighed for at give udtryk for det.

Det er ikke særlig forudsigeligt. Som jeg sagde før, kan der opstå situationer, hvor man kunne få lyst til at give udtryk for glæde eller det modsatte over for en politisk modstander.

Hvis politikerne virkelig ville gøre noget fornuftigt i et forsøg på at forbedre deres image, så var den vej, vi har foreslået her, en vej, de kunne betrede.

Vi vil gerne gå skridtet videre og sige: Den eneste måde, vi tror man kan få folketingsmedlemmerne hernet i salen og diskutere på, fremfor at de sidder og gemmer sig forskellige steder i huset og på fifaen, ville være, at man oprettede en tv-kanal, som hele dagen transmitterede Folketingets taler til den danske befolkning. Så kan I være evigt forvissede om, at der ville komme gang i »image-makeriet« her i Dan-

mark – det må jeg vel nok sige, hr. Preben Møller Hansen, selv om det ikke er helt dansk – så ville der være mulighed for, at politikerne forsøgte at forklare befolkningen, hvad det er, de mener, og ikke som det foregår på nuværende tidspunkt, hvor det er oppe i udvalgene, bag nedrullede gardiner osv., det fungerer.

Derfor håber vi, at man vil tage vores i første omgang ændringsforslag til forretningsordenen alvorligt. Det er på høje tid, at dette Folketing kommer til at virke præcis sådan, som befolkningen ønsker, at det skal virke.

Jeg takker for ordet, hr. formand.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling

vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Ahlmann-Ohlsen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Udvalget for Forretningsordenen. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 6:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af forretningsorden for Folketinget.

Af Carsten Andersen (SF) m.fl.
(Fremsat 15/10 87).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Svend Jakobsen (S):

SF foreslår i det beslutningsforslag, vi nu har til behandling, at det i grundloven hjemlede tilsyn med administrativt frihedsberøvede overlades til interesseorganisationer.

Jeg vil godt sige meget direkte og ligeud, at det finder Socialdemokratiet ikke rigtigt, heller ikke fornuftigt. Der er for os ikke tvivl om, at grundlovsgiverne har villet pålægge Folketinget et mere direkte ansvar for dette tilsyn, og det mener vi fortsat Folketinget skal leve op til.

[Svend Jakobsen]

Når jeg har sagt det, vil jeg gerne tilføje, at vi derimod er meget parate til at gå ind i udvalgsarbejdet og vurdere, om Folketinget i rimelig grad lever op til den tilsynsforpligtelse, vi har.

I bemærkningerne nævner hr. Carsten Andersen og de øvrige forslagsstillere en række eksempler på, jeg havde nær sagt, hvor lidt tilsynet har fungeret. Det synes jeg vi skal arbejde med i udvalget, og jeg synes, det er en meget vigtig opgave, som vi skal sikre løses rimeligt og godt, og det er også muligt, som det er nævnt i bemærkningerne, at der er behov for yderligere ressourcer til at løse opgaven.

Det synes jeg vi skal se på under udvalgsarbejdet, og jeg vil i den sammenhæng også godt se på, om vi under en eller anden form kan inddrage interesseorganisationer eller etablere et samarbejde med dem på området. Men ansvaret kan vi ikke skubbe fra os. Det ligger i Folketinget, og dér mener jeg fortsat det bør ligge.

Knud Østergaard (KF):

Jeg lyttede meget intenst til hr. Svend Jakobsens indlæg, og hvis jeg gransker mit hjerte og mine nyrer, kan jeg ikke finde noget punkt, på hvilket jeg er uenig med hr. Svend Jakobsen. Det Konservative Folkeparti kan, ligesom jeg forstår hr. Svend Jakobsen på Socialdemokratiets vegne gør det, sige, at vi mener, at svaret bør ligge – og alene bør ligge – hos Folketinget. Men også vi tilsiger et udvalgsarbejde, hvor vi går sagligt og effektivt ind for at prøve på at løse det problem med hensyn til effektivitet, som tydeligvis er til stede.

Bjørn Elmquist (V):

Jeg har på Venstres vegne heller ikke meget at føje til det, der allerede er sagt. Vi har prøvet at slå tilbage i forarbejderne til grundloven, og vi har også prøvet at kigge lidt i de forskellige bøger og værker om statsforfatningsret for at finde ud af, om meningen med dette § 71-udvalg er, at det skal bestå af folketingsmedlemmer, eller om man kunne følge det forslag, som SF her har fremsat.

Der står ikke noget direkte i grundloven om det, men vi har hæftet os ved, at professor Alf Ross i sin Dansk Statsforfatningsret taler om et parlamentarisk tilsyn, og det er spørgsmålet, om man kan kalde et tilsyn, der er nedsat af parlamentet, men ikke består af parlamentariere, for et parlamentarisk tilsyn.

Vi hæfter os også ved, at vi nu har en temmelig lang årrække – lige siden grundloven – at henvise til, hvad sædvanen har været, og det er alligevel noget, som man bør hæfte sig ved, når nu vi taler om ting, der er reguleret ved grundloven.

Dertil kommer så den politiske betragtning, som hr. Svend Jakobsen og hr. Knud Østergaard har været inde på, og som mit parti er ganske enig i. Så den del af SF-forslaget vil vi næppe kunne støtte.

Vi vil derimod gerne være med til i Udvalget for Forretningsordenen og ikke mindst i § 71-udvalget – og måske også i andre sammenhænge – at overveje, om § 71-udvalget bør tiltage sig eller have tillagt andre kompetencer.

Vi er nogle stykker, der har siddet i § 71-udvalget gennem årene også i min gruppe – jeg selv har siddet der i nogle år – og jeg synes ikke, man kan sige, at § 71-udvalget er inaktivt, det er ikke passivt. Jeg har også været der, mens hr. Carsten Andersen fra SF har været i færd med at prøve at puste lidt mere liv i det, og det synes jeg såmænd også er lykkedes. Vi har da været ude adskillige gange og foretage dette tilsyn også i praksis.

Men spørgsmålet er, hvad vi så kan gøre med den viden, vi kommer hjem med: skrive til indenrigsministeren, eller sundhedsministeren hedder det måske i dag, snakke med justitsministeren, snakke med amterne om den behandling, man giver dem? Det er noget af det, vi er parat til at drøfte videre og se nærmere på bl.a. i Udvalget for Forretningsordenen.

Dagmar Mørk Jensen (RV):

Det er efter vor opfattelse meget naturligt, at man overvejer, hvordan man bedst opfylder grundlovens § 71. Det drejer sig jo om en gruppe mennesker, som i hvert fald har brug for andres omsorg.

Imidlertid har vi i Det Radikale Venstre den opfattelse, at det nok så meget er en præcisering af beføjelser og af kompetence for udvalget, der kunne bedre udvalgets arbejde, som en ændring i udvalgets sammensætning. Det synes vi man skulle arbejde alvorligt med i udvalget, og der er jo noget, der tyder på, at det kan der blive enighed om.

Skulle det så mod forventning ikke vise sig muligt at forbedre arbejdet, så kan vi jo vende tilbage til sagen.

Birgith Mogensen (CD):

CD har sympati for nogle af tankerne om at ændre på strukturen og arbejdsgangen i § 71-udvalget. Efter vores mening har udvalget ikke fungeret optimalt som tilsyn, og vi mener, at udvalgets funktion bør ses i sammenhæng med ændringen af sindssygeloven, og at tilsynet bør foregå lokalt i de enkelte amter. § 71-udvalget kunne så tage sig af klager vedrørende disse lokale tilsynsvirksomheder.

CD kan tilsige et positivt udvalgsarbejde.

Pia Kjærsgaard (FP):

Fremskridtspartiet mener naturligvis, at samfundet har en pligt til at beskytte de svage i samfundet, og det er vel det, dette forslag handler om, håber jeg i det mindste.

Vi er, må jeg imidlertid sige, lidt tøvende over for forslaget og vil være det indtil videre, men vi vil naturligvis, som de andre ordførere har været inde på, gå positivt ind i et udvalgsarbejde.

Ifølge SF skal der nedsættes et udvalg af såkaldte eksperter, og jeg kan sige, at vi har haft en diskussion i vores folketingsgruppe om, hvem der egentlig er »eksperter« på dette område.

Jeg er enig med fru Birgith Mogensen i, at vi nok skal afvente behandlingen af lovforslag nr. L 45, som er en revision af sindssygeloven. Der synes jeg også at dette spørgsmål skal behandles.

Men indtil videre tilsiger vi altså et positivt udvalgsarbejde.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Kristeligt Folkeparti kan ikke medvirke til forslaget, men det betyder ikke, at vi ikke vil være med til at arbejde i udvalget og se på, om det udvalg, vi har nu, der er nedsat under Folketinget, fungerer tilfredsstillende. Jeg har selv siddet dér nogle år, og jeg ved, at der kan nok være ting, der måske skulle være anderledes i det, men jeg mener stadig væk, at det skal høre under Folketinget, og så må vi i udvalget se på, hvilke ting der eventuelt kan gøres mere effektivt.

Preben Møller Hansen (FK):

Det er ultrakort. Vi går positivt ind for lovforslaget.

Carsten Andersen (SF):

Jeg står i den lidt underlige situation, at jeg både skal beklage modtagelsen, men alligevel takke for de mange positive tilkendegivelser, der er kommet fra de forskellige partier. Når de administrativt frihedsberøvede – og heraf er hovedgruppen jo de psykiatriske patienter – og deres vilkår er til debat, plejer det desværre at være sådan, at det går hurtigt og alle er fyldt med velvilje, men når man skal ud til sagens realiteter, så ligger det noget tungere med velviljen. Jeg skal da erindre mig den velvilje, der er blevet udtalt her fra talerstolen, og følge det op, for selv om der i øjeblikket måske ikke er så forfærdelig megen debat omkring de administrativt frihedsberøvede, og hvad der foregår i lukkede afdelinger rundt omkring, så er der ret store problemområder på dette felt.

Det problem, som vi i øjeblikket ser som det mest alvorlige, synes jeg er medicingivningen. I slutningen af 1950'erne fandt man neuroleptika-medicin grupperne frem som vidundermedicinen inden for psykiatrien. Det viser sig faktisk nu i dag at være en medicin med så alvorlige bivirkninger, at man må antage, at den medfører hjerneskader for en del af patienterne, og at der også er indtil flere dødsfald på grund af denne medicingivning. Det er en medicin, der gives som tvangsmedicinering på de lukkede afdelinger.

Efter min opfattelse har man berøvet de administrativt frihedsberøvede den sidste forsvarsmulighed, nemlig at kunne flytte sig hen et andet sted og kunne fjerne sig fra deres angribere. Derfor ligger der et ekstra ansvar på dem, der har foretaget frihedsberøvelsen, for, at de handlinger og de behandlinger, som man udsætter de administrativt frihedsberøvede for, er langt mere rigtige, for disse mennesker har ikke muligheden for at sige: Nej tak, jeg vil hellere gå min vej herfra.

Der er også overbelægning på de psykiatriske afdelinger, og det er noget, som følger af regeringens og flertallets politik her i Folketinget, som mere eller mindre tvinger kommunerne og amtskommunerne ud i nedskæringer og i tilbageholdenhed på behandlingsområderne. Det går i særdeleshed ud over de psykiatriske afdelinger, fordi den patientgruppe, de mennesker, som er undergivet administrativ frihedsberøvelse, ikke er nogen pressionsgruppe og ikke er nogen stærk gruppe rent politisk. Det er et pro-

[Carsten Andersen]

blem for de mennesker, og det giver sig udslag i nogle utålelige forhold på en række hospitaler.

Der er i øjeblikket i København på Bispebjerg Hospital en overbelægning på 45 pct., og det er mennesker, der mere eller mindre er bundet til sengene og bedøvet af medicin, og som f.eks. i en brandsituation ikke vil have mulighed for at redde sig ud af bygningerne.

Det er rigtigt, at den historiske baggrund for tilsynet fortøner sig i tågerne, og den fortøner sig noget i forfatningskommissionens arbejde op til grundlovsændringen. Det er ikke i de papirer, der er offentligt tilgængelige, helt muligt at se, hvad baggrunden egentlig var, men jeg håber, at det bliver muligt igennem udvalgsarbejdet at komme nærmere ind på, om det er rigtigt, som det blev sagt af flere af ordførerne, at man egentlig mente, at det skulle være et parlamentarisk tilsyn, eller om man mente, at der hvilede et særligt ansvar over for de mennesker, som man havde foretaget en administrativ frihedsberøvelse over for.

Jeg vil da gerne takke Folketingets formand, der ligesom har overopsyn med de funktioner, der skal udøves her i Folketinget, fordi han gav et positivt tilsagn om, at Folketinget skulle leve op til sit tilsynsansvar. Jeg har ikke hørt nogen kritik af de bemærkninger, som ledsager forslaget, vedrørende spørgsmålet, om man var usikker på, om tilsynet egentlig havde levet op til sit ansvar. Jeg skal ikke stå og sige, at det er nogle bestemte personers skyld, eller at man kan hæfte det op på nogen, men jeg er stadig væk overbevist om, at det egentlig er den sammensætning, tilsynet har, og den fordeling af den politiske indflydelse, der kommer til udførelse i tilsynet, der handlingslammer tilsynet.

Jeg synes, det er godt, at vi har fået denne om end korte debat og så i alle tilfælde får dette udvalgsarbejde, og håber, at man så vil være opmærksom på, at der er denne problematik, og måske vil forsøge at hæve sig op over den problemstilling.

Jeg er glad for at høre, at både Socialdemokratiet, De Konservative og Venstre er enige i, at man ikke skal skubbe ansvaret fra sig. Det var heller ikke hensigten med forslaget at skubbe det fra sig ved at skubbe det uden for Folketinget, men måske nok at give nogle personer, som ikke er bundet af en række politiske sammenhænge, forlig osv. her i Folketinget, en større indsigt og en større udtaleret med hensyn

til, hvad der foregår inde bag murene, inde bag de lukkede døre, hvad enten det er i psykiatrien, i børneforsorgen eller inden for det gamle åndssvageforsorgsområde.

Til Centrum-Demokraterne vil jeg sige, at tilsynets opgaver er noget, vi har diskuteret meget i tilsynet. Det er ikke kun et klageorgan, men der ligger faktisk også – og det er gentaget af alle de lærde herrer, jurister m.v., som har udtalt sig om tilsynets funktion, at det ikke kun er et klageorgan – en udfarende kraft i tilsynet, og det kan også tage generelle spørgsmål op. Det vil jeg godt holde fast ved, selv om man nu forsøger at sige, at det kan vi diskutere i forbindelse med ændringen af sindssygeloven, og så kan man tage stilling til tilsynets status. Det kan man faktisk ikke, medmindre man overvejer en grundlovsændring, fordi det står helt klart i grundloven, at der skal føres tilsyn med behandlingen af de frihedsberøvede personer. Derfor kan man ikke blive reddet af grundloven.

Til Fremskridtspartiets fru Pia Kjærsgaard vil jeg godt sige, at vi ikke har foreslået, at det skulle være eksperter, medmindre man vil udnævne de mennesker, som har været indlagt på lukkede afdelinger, som eksperter inden for det område. Vi har faktisk peget på, at det skulle være brugerorganisationer, som vidste, hvad problematikken omkring de administrativt frihedsberøvede inden for de forskellige områder var.

Jeg vil godt beklage, at man ikke kunne støtte SF's forslag om, at man inddrog brugerorganisationerne på dette område, men har bemærket, at man var indstillet på at inddrage brugerorganisationerne i § 71-tilsynets arbejde. Og jeg vil takke for, at man var positivt indstillet over for at mobilisere, over for at give en saltvandsindsprøjtning til tilsynet med nogle ressourcer, således at tilsynet kan fungere bedre. Jeg ser frem til, at vi igennem udvalgsarbejdet måske kan finde frem til nogle realistiske, handlingsrettede beslutninger, sådan at tilsynet kan få en bedre funktion.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Ahlmann-Ohlsten):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Udvalget for Forretningsordenen. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af lovforslag nr. L 48:

Forslag til lov om ændring af lov om folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler. (Elevstøtte).

Af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder).

(Fremsat 28/10 87).

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Strunge (S):**

Isoleret betragtet er det lovforslag, vi nu skal behandle, positivt, men set i en større sammenhæng er det ikke godt, idet det er en følge af besparelser på et samfundsvigtigt område.

For Socialdemokratiet er folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler vitale uddannelsesinstitutioner. Her gives mange, mange bl.a. helt unge mennesker en oplevelse for livet, et kraftigt skub fremad både udviklingsmæssigt og oplysningsmæssigt. Vi påskønner i høj grad disse skolars indsats, og vi ønsker stærkt, at alle samfundsgrupper har adgang til at benytte sådanne skoler.

For os i Socialdemokratiet er det væsentligt, at der sker en nedsættelse af elevbetalingen. Sagen er nemlig den, at elevernes betaling er blevet større og større i de sidste 5 år. Samtidig vil lovforslaget, der jo er en konsekvens af et radikalt beslutningsforslag fremsat den 30. januar i år og vedtaget med vores støtte, også lette på den krise, som nogle folkehøjskoler er eller har været i.

Jeg skal ikke i dag gå i enkeltheder om lovforslaget. Vi vil i udvalgsarbejdet gerne have besvaret nogle spørgsmål omkring de seneste års udvikling i elevbetalingen og elevantallet og på samme måde have tal for, hvordan man bedømmer udviklingen på disse områder i de kommende år. Men vi vil i øvrigt tilsige en velvillig behandling i udvalget.

Merete Aarup (KF):

I maj måned vedtog Folketinget beslutningsforslag nr. B 118 om en forbedret støtte til eleverne på folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler, og det var især de første fire punkter i beslutningsforslaget, der gik nemt igennem, hvorimod punkt 5 skulle afvente nogle ændringer.

Det har vist sig, at de første fire punkter ikke kræver lovændring, men kan ordnes administrativt, hvorimod punkt 5 kræver lovgivning, da elevstøttebevillingen i fremtiden gøres lov-bunden, og at den årlige bevilling til elevstøtten reguleres under hensyn til årselevtallet samt pris- og lønudviklingen.

Den konservative gruppe mener, det er vigtigt, at unge mennesker ikke fravælger den frie kostskole som følge af støttemulighederne til egen betaling. Vi beklager meget, at elevtallet er dalende i disse år. De frie kostskoler har så meget godt, spændende og socialt at byde vore unge, så søgningen burde være langt større.

Vi anbefaler lovforslaget og mener, at det skal hurtigt gennem udvalgsbehandlingen.

Henrik Toft (V):

Da Venstres ordfører vedrørende dette lovforslag, hr. Povl Brøndsted, er forhindret i at være til stede, skal jeg ganske kort på Venstres vegne anbefale lovforslaget til Folketingets velvillige behandling.

Venstre betragter sig jo som parti som et barn af højskolen. Jeg har også selv haft den fornøjelse at frekventere såvel efterskole, højskole som landbrugsskole, så det er med speciel velvilje, at jeg står og anbefaler dette lovforslag, som jeg betragter som en forbedring af det eksisterende. Jeg håber, at forbedringen må medføre, at flere vil udnytte de muligheder, der ligger i et ophold på en af de frie skoler.

Dagmar Mørk Jensen (RV):

Da mit partis ordfører, hr. Ole Vig Jensen, ikke er i stand til at være til stede, skal jeg på hans og partiets vegne kvittere for det her fremsatte lovforslag om en forbedring af elevstøtten til de frie kostskoler.

Dette forslag er jo en opfølgning af vedtagelsen af Det Radikale Venstres beslutningsforslag nr. B 118 fra sidste folketingssamling, og vi skal da blot takke ministeren for hans initiativ; andet havde vel heller ikke været tænkeligt.